

CIOŁEK (17) *sb m*

o oraz e jasne.

sg *N* Ciołek (10). ◇ *G* Ciołka (1). ◇ *D* Ciołkowi (1). ◇ *A* ciołka (2). ◇ *I* Ciołki(e)m (2). ◇ *pl N* ciołkowie (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Podrosłe cielę; tu o bydle; buculus, iuvenus Cn (2) : Y będzie to miło nad nowego ciołka [vitulus Ps 68/32], rogi wywodzączego y kopyta. TarDuch A7v.*

Przen: Człowiek mający wołu w herbie (1) : Abowiem ci ciołkowie/ nie szkodliwie bodą RejZwierz 53v.

2. [*zool. Stenorhynchus albigenter Gray. (Rost: byk morski); ssak morski z rzędu płetwonogich: MORłkie Cielę/ ácz Rybá iest/ wízákże iż gdy łpi iáko Cielę ryczy [...]. Serzyłko tego ciołká [...] iest tey mocy co y łtroie bobrowe. SienHerb 320b.*]

3. *n-pers (14) : Iakom ya sya vyednal spanem cziołkyem o vyna bytha podethrzemy kopamy strawy tako my bog. ZapWar 1518 nr 2210, 1518 nr 2210; BielKron 418v, 474v; StryjKron 572; ActReg 57, 58 [2 r.], 75, 87; SarnStat 992.*

Zestawienia (3): ZapWar 1527 nr 2361; BielKron 418v; [przy czym byli] Piotr Száfrániec Podkomorzy Krákówłki/ Andrżéy Ciołek z Zelechowá podłtoli Sędomiérłki SarnStat 958.

4. *n-pr Nazwa herbu (1) : My Alexánder albo Witówd [...] wybiéramy na Herby Szłáchty Polłkiéy Ziem Litewłkich násznych Szłáchtę niżéy nápiłána: [...] Czołek/ Ianá Ewilá: Godzambá/ Stániłławá Buthowthowiczá SarnStat 991.*

Synonimy: 2. »byk morski«, »woł morski«.

Cf CIELEC, CIEŁĘ, CIOŁAK, [CIOŁKA]